

Fans van rockband Bijelo Dugme tijdens het concert van afgelopen dinsdag in Belgrado (Foto Reuters, Marko Djurica)

‘Spuug en zing, mijn Joegoslavië’

Reünie van rockband Bijelo Dugme trekt 200.000 fans

De reünie van de legendarische Joegoslavische rockgroep Bijelo Dugme veroorzaakt bij jong en oud een golf Joego-nostalgie. Dinsdag speelde de band in Belgrado voor tweehonderdduizend fans.

Door PAUL ALEXANDER

BELGRADO, 2 JULI. „Joegoslavië sta op! / Zing zodat ze je horen/ Wie het lied niet hoort, die hoort de storm razen”, zingen tweehonderdduizend fans in Belgrado’s hippodroom, als de rockband Bijelo Dugme een net iets te lange stilte laat vallen. Hoewel het publiek kan kiezen uit een rijk repertoire, heeft het vanavond slechts één verzoeknummer: *Pljuni i Zapjevaj Moja Jugoslavijo* (*Spuug en zing mijn Joegoslavië*). Bijelo Dugme’s hartenkreet over ’s lands teloorgang uit 1986.

Dinsdag sloot de legendarische Joegoslavische rockgroep Bijelo Dugme zijn korte reünie-tournee af in Belgrado. De komst van de fans ontworpen tot diep in de nacht het stadsverkeer in de Servische hoofdstad. Het podium is niet voor iedereen zichtbaar, de geluidsinstallatie heeft onvoldoende bereik, maar de stemming is er niet minder uitgelaten om. Drie uur lang zingt, vecht, huilt, bidt, lacht, drinkt en bewondert het publiek. Van jongeren die in een heel nieuw land geboren zijn tot een ouder

echtpaar dat temidden van de mensenzee onverstoort op een ballade staat te slijpen.

Alles draait om de herinnering aan het oude Joegoslavië tijdens de door Coca Cola gesponsorde tournee. Bijelo Dugme staat symbool voor de tijd dat het Joegoslavische paspoort nog een kostbaar goed was en alle nationaliteiten in vrede samenleefden. De band is afkomstig uit Sarajevo en had achtereenvolgens een Kroaat, een Serviër en een Moslim als zanger. Na een afwezigheid van zestien jaar en drie maanden staan de oud-bandleden weer op het podium, aangevuld met een Slavisch mannenkoor, Bulgaarse vrouwenstemmen, Servische fanfaremuzikanten en een *gajdas*, een Bosnische doedelzak-speler.

Het Servische weekblad *Vreme* vergelijkt de reünie van de groep met de wederopstanding van Tito. „Joego-nostalgie draait niet alleen om die goede oude tijd,” verklaart kunscriticus Nebojsa Grujicic. „Ons gemeenschappelijk cultureel erfgoed is ermee gemoed.”

Bijelo Dugme (‘Witte Knoop’, naar het bovenste knooppje op een damesblouse) speelt een zelfgecreëerd genre: *pastirski rock*, herdersrock. Het brein achter de band is de nu 55-jarige gitarist Goran Bregovic (moeder Servisch, vader Kroaat, geboren in Bosnië), die met zijn huidige Wedding and Funeral Band ook internationaal naam heeft gemaakt. Voor de nummers van Bijelo Dugme putte hij rijkelijk uit de volksmuziek van de Bal-

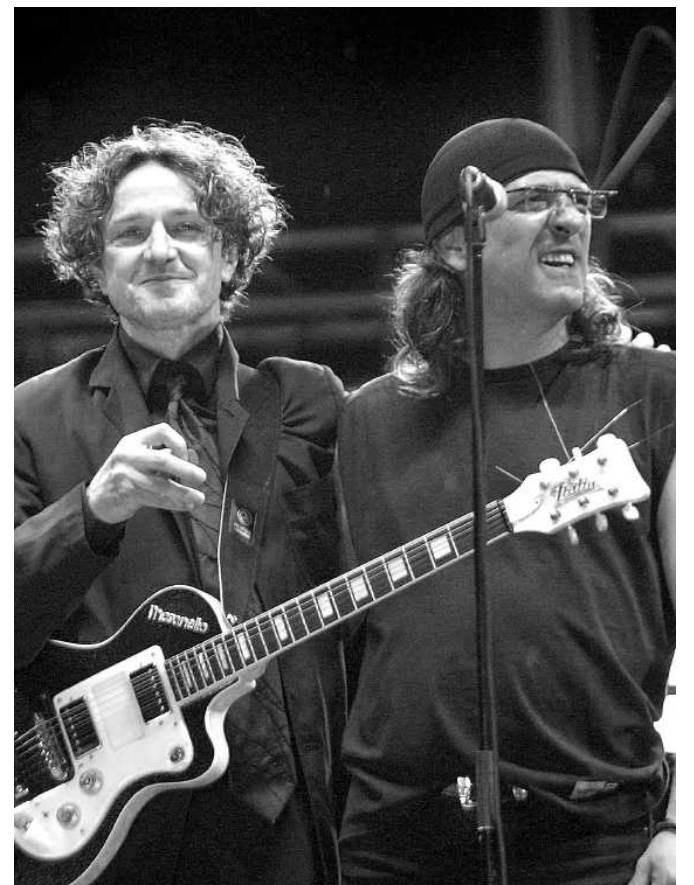
kan. Met een brouwsel van stadse rockmuziek en traditionele muziek van het platteland wist de band niet alleen jongeren aan te spreken, maar ook hun ouders en zelfs grootouders, die in de muziek verloren gewaande deuntjes uit hun jeugd herkenden. Criticus Grujicic: „De *Dugmici* liepen in bontjassen en hoge laarzen, hun liedjes gingen over schapen en plattelandjongeren. De boodschap was: de mensen hebben mischien de dorpen verlaten, maar het dorp heeft niet de mensen verlaten.”

Twintig jaar lang deed de band „het stof opwaaien in het land tussen de Vardar en de Triglav”. Ook de huidige ‘Dugmiania’ brengt veel teweeg onder ex-Joegoslaven overal ter wereld. Op internetforums ontwaren sommigen een complot van hoofdsponsor Coca Cola en het Westen om te kijken of de tijd rijp is om de verschillende republieken weer in één Joegoslavië op te laten gaan. Inwoners van Sarajevo vragen zich af waarom Bregovic zich nooit solidair heeft betoond en niet eerder in zijn door oorlog getroffen geboortestad heeft opgetreden. „Ik wilde niet voor het karretje van wijlen president Alija Izetbegovic gespannen worden”, verdedigde Bregovic zich daags voor het concert tegenover een Bosnische journalist: „Jebó Aliju!” (Fuck Alija!) Hierop probeerde de Bosnische veteranenorganisatie De Groene Baretten tevergeefs om het concert te verhinderen.

Wat de critici ook zeggen over Joego-nostalgie, het publiek lust er pap van. Mannen in T-shirts met de letters SFRJ (Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië) springen met de armen om elkaars schouders op en neer. Boven het publiek uit wappert de Joegoslavische driekleur met rode ster. Iedereen zingt de teksten woordelijk mee.

Vlado ‘Morrison’ Doknic (Sarajevo, 1969) is vanuit zijn woonplaats Almere naar het concert gekomen. „Kijk naar al die jongeren,” zegt hij. „Zij hebben de band vroeger niet meegemaakt. Het is zaak om de geest van de Joegoslavische rockmuziek levend te houden. Daarvoor dient dit concert in de eerste plaats.” Morrison draagt zelf ook zijn steentje bij: als zanger van de Balkan Rock Legends speelt hij in de Nederland samen met veel rockmuzikanten uit voormalig Joegoslavië, waaronder Bijelo Dugme-drummer Dzdzi, die tegenwoordig in Amersfoort woont.

Voor een laatste keer smeekt het publiek om het verzoeknummer *Spuug en zing*, en zingt massaal: „Joegoslavië sta op!” Maar het verzoek wordt niet verhoord. In plaats daarvan verkondigt Bregovic: „Deze avond valt me zwaar, omdat we hier voor het laatst met z’n allen op één podium staan.” De band eindigt met een onbenullig liedje over een jongen die op het strand met de benen van zijn meisje pronkt. Alsof Bijelo Dugme zelf nog het minst in Joego-nostalgie gelooft.

Gitarist Goran Bregovic (l.) en Mladen Vojicic van Bijelo Dugme (Foto AFP, Elvis Barukcic)